

VALSTS PĀRVALDES IESTĀDES STATUSS UN PĀRSTĀVĪBA TIESĀ

STATUS AND REPRESENTATION OF GOVERNMENT INSTITUTION IN COURT

Edvīns Danovskis, *Dr. iur.*

Latvijas Universitātes Juridiskās fakultātes
Valststiesību zinātņu katedras docents

Summary

The article addresses the status and representation of a government institution in both administrative and civil procedure in Latvia, offering a conclusion that in the civil procedure an unnecessary formalism is being upheld by the Supreme Court regarding the representation of not only government institutions but also private legal entities. The requirement to complete the representation with “documents certifying the official’s right to represent the legal entity without special authorization” set forth in the second part of Article 85 of the CPL means submitting and requesting such documents only when the submission of such documents is necessary to confirm the status of the relevant person. Submission of such documents is not necessary in cases where the status of the relevant official can be ascertained in public registers available to the court, as well as in relation to officials of a public person whose right of representation derives from an external regulatory act.

Atslēgvārdi: valsts pārvaldes iestāde, pārstāvība, civilprocess, administratīvais process

Keywords: government institution, representation, civil procedure, administrative procedure

Ievads

Valsts pārvaldi Latvijā veido publisko tiesību juridiskās personas jeb publiskas personas – Latvijas Republika jeb valsts un atvasinātas publiskas personas. Šī valsts pārvaldes juridiskā uzbūve ir nostiprināta 2002. gadā pieņemtajā Valsts pārvaldes iekārtas likumā. Visas publisko tiesību juridiskās personas ir juridiskas organizācijas. Ar Latvijas valsti kā juridisku personu saprotam nevis vietu kartē, bet gan juridisku organizāciju, kuru darbībā redzam caur tās orgāniem un iestādēm. Proti, Saeima, Ministru kabinets, tiesas, kā arī tiešās pārvaldes iestādes un citas iestādes ir tikai valsts kā juridiskas personas sastāvdaļas bez tiesībsubjektības, kuras darbojas šīs visnotaļ ietekmīgās organizācijas vārdā. No valsts nošķirtās, bet ar to cieši saistītās atvasinātās publiskās personas (pašvaldības, valsts dibinātas augstskolas u. c.) arī ir atsevišķas juridiskas organizācijas, kuras darbojas ar orgānu un iestāžu starpniecību.

Taču visbiežāk publiskas personas vārdā darbojas iestādes, savukārt arī iestādi vienmēr pārstāvēs viena vai vairākas amatpersonas, kuras parakstīs dažādus tiesību aktus kā privāto, tā publisko tiesību jomā – līgumus, administratīvus aktus, kā arī dažādus procesuālus dokumentus tiesā. Diemžēl vēl joprojām ir gadījumi, kad tiesību piemērotāji, jo īpaši civilprocesā, neizprot vienkāršo valsts pārvaldes juridisko uzbūvi. Šā raksta mērķis ir risināt vienu no tiesību piemērošanas praksē konstatētām problēmām – publisko tiesību juridisko personu un privāto tiesību juridisko personu amatpersonu likumisko pārstāvības tiesību konstatēšanu civilprocesā. Pirms tam sniegts īss ieskats par salīdzināmu regulējumu administratīvajā procesā tiesā.

1. Iestādes statuss un pārstāvība administratīvajā procesā tiesā

Administratīvajā procesā tiesā iestāde parasti nav atsevišķs procesa dalībnieks. Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma (turpmāk – APL) 22. panta pirmo daļu administratīvi procesuālā tiesībspēja ir tikai Latvijas Republikai un atvasinātai publiskai personai, jo tikai šīs institūcijas ir atsevišķi tiesību subjekti. Administratīvajā procesā šie tiesību subjekti atrodas lielākoties atbildētāja statusā. Saskaņā ar APL 34. panta otro daļu atbildētāja pusē pieaicina iestādi, no kuras pieteicējs prasa attiecīgu rīcību, vai citu institūciju, ja tas noteikts normatīvajā aktā. Ar iestādi, no kuras pieteicējs prasa attiecīgu rīcību, saprotama nevis iestāde Valsts pārvaldes iekārtas likuma izpratnē, bet gan APL 1. panta pirmās daļas izpratnē (tiesību subjekts, tā struktūrvienība vai amatpersona). Piemēram, ja tiesā pārsūdzēts Valsts ieņēmumu dienesta ģenerāldirektora lēmums, ar kuru uzlikts pienākums samaksāt nodokli, nokavējuma naudu un soda naudu, atbildētāja pusē pieaicināms Valsts ieņēmumu dienesta ģenerāldirektors, jo tieši Valsts ieņēmumu dienesta ģenerāldirektors saskaņā ar likuma “Par valsts ieņēmumu dienestu” 22. panta pirmo daļu izskata apstrīdēšanas iesniegumus un tieši ģenerāldirektora lēmums pārsūdzams tiesā. Faktiski atbildētāja pusē pieaicināma iestāde, kurai ir piekritīga attiecīgā administratīvā akta izdošana vai kura veikusi faktisko rīcību. Tā var būt arī iestāde Valsts pārvaldes iekārtas likuma izpratnē (piemēram, Konkurences padome) vai iestādes struktūrvienība – lietā pieaicināmā iestāde APL izpratnē ir tā, kurai saskaņā ar normatīvajiem aktiem ir piekritīga attiecīgā administratīvā akta izdošana vai faktiskās rīcības veikšana.

Lai kas arī būtu atbildētāja pusē pieaicināmā iestāde, procesuālos dokumentus (paskaidrojumus, lūgumus, sūdzības) vienmēr parakstīs konkrēta fiziska persona. APL 38. panta trešā daļa noteic: “Juridiskās personas vai iestādes pārstāvību noformē ar rakstveida pilnvaru vai apliecina ar dokumentiem, no kuriem izriet amatpersonas tiesības bez īpaša pilnvarojuma pārstāvēt juridisko personu vai iestādi.” Kā redzams, šī norma attiecas gan uz juridiskām personām (galvenokārt jau privātpersonām), gan uz iestādi. Attiecībā uz iestādes pārstāvību likums noteic, ka to “apliecina ar dokumentiem, no kuriem izriet amatpersonas tiesības bez īpaša pilnvarojuma pārstāvēt [...] iestādi”. Tātad – ja Valsts ieņēmumu dienesta ģenerāldirektors ir atbildētāja pusē pieaicinātā iestāde un pats paraksta apelācijas vai kasācijas sūdzību, jautājums par pārstāvību nerodas vispār – atbildētāja pusē pieaicinātā iestāde ir konkrēta amatpersona, kura pati paraksta attiecīgo procesuālo dokumentu. Viņa var pilnvarot to darīt arī citu personu – citu iestādē nodarbināto vai pat zvērinātu advokātu. Šādā gadījumā arī var rasties jautājums par tiesībām pārstāvēt iestādi, ko, ja nepieciešams,

apliecina ar pilnvaru vai rīkojumu. Ja atbildētāja pusē tiek pieaicināta institūcija (piemēram, tiesās pārvaldes iestāde), tad šīs iestādes vadītājs ir tiesīgs rīkoties iestādes vārdā uz Valsts pārvaldes iekārtas likuma 17. panta pirmajā daļā ietvertā vispārējā pilnvarojuma pamata.

APL 38. panta trešajā daļā noteiktie dokumenti, “no kuriem izriet amatpersonas tiesības bez īpaša pilnvarojuma pārstāvēt [...] iestādi”, visupirms nozīmē ārējus normatīvus aktus, kuri piešķir konkrētai amatpersonai tiesības rīkoties attiecīgās iestādes, bet plašāk – attiecīgās publisko tiesību juridiskās personas vārdā. Arī doktrīnā atzīts, ka minētās normas izpratnē iestādes amatpersonas (darbinieka) pārstāvības tiesības parasti izriet no iestādes darbību regulējošā likuma, Ministru kabineta noteikumiem, pašvaldības saistošajiem noteikumiem vai iekšējā normatīvā akta, kurā regulēta konkrētās personas iecelšana vai ievēlēšana amatā.¹ Lielā daļā gadījumu procesuālos dokumentus administratīvajā procesā būs parakstījuši persona, kuras tiesības pārstāvēt attiecīgo publisko personu jau izriet no ārēja normatīvā akta (piemēram, iestādes vadītājs, domes priekšsēdētājs, valsts dibinātas augstskolas rektors utt.). Administratīvajā procesā tiesā šādā gadījumā nekādus citus dokumentus tiesai iesniegt nav nepieciešams – tiesa zina tiesības, tātad arī to, kura amatpersona uz likuma pamata bez īpaša pilnvarojuma ir tiesīga pārstāvēt publisko personu. Savukārt fakts, ka konkrētā persona parakstīšanas brīdī atrodas attiecīgajā amatā, parasti ir vispārzināms, bet šaubu gadījumā noskaidrojams, piemēram, ieskatoties attiecīgās iestādes mājaslapā internetā. Ja procesuālo dokumentu ir parakstījusi cita amatpersona, tad šādas pārstāvības tiesības, visticamāk, izriet no iekšēja normatīvā akta vai iestādes vadītāja rīkojuma, un tikai šādā gadījumā būtu iesniedzami papildu dokumenti, kas apliecina šāda pilnvarojuma esību.

2. Iestādes statuss un pārstāvība civilprocesā

Saskaņā ar Civilprocesa likuma (turpmāk – arī CPL) 74. panta pirmo daļu civilprocesā par pusēm – prasītāju un atbildētāju – var būt jebkura fiziskā vai juridiskā persona. Attiecībā uz valsts pārvaldes institūcijām par prasītāju un atbildētāju līdz ar to var būt tikai pati valsts vai atvasināta publiska persona. Publiskas personas orgāns un iestāde nav juridiska persona, tāpēc pats par sevi nevar būt lietas dalībnieks civilprocesā.² Jāuzsver, ka arī civiltiesiskās attiecībās publiskas personas vārdā vienmēr rīkosies konkrēta amatpersona no kādas publiskas personas orgāna vai iestādes. Valsts pārvaldes iekārtas likuma 17. pants piešķir tiesības iestādes vadītājam slēgt dažādus iestādes darbībai nepieciešamus darījumus, ievērojot likumos ietvertos ierobežojumus. Tās amatpersonas, kuras ir tiesīgas uz likuma pamata rīkoties attiecīgās publiskās personas vārdā, ir noteiktas likumā, kurš regulē attiecīgās publiskās personas darbību.

Civilprocesā juridisko personu pārstāvību regulē gramatiski gandrīz tāda pati norma kā APL 38. panta trešajā daļā. Proti, CPL 85. panta otrā daļa noteic: “Juridisko

¹ Aperāne K. Administratīvā procesa likuma 38. panta komentārs. Grām.: Administratīvā procesa likuma komentāri. A un B daļa. Sagatavojis autoru kolektīvs. Dr. iur. J. Briedes zinātniskajā redakcijā. Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2013, 439. lpp.

² Sk. Briede J., Danovskis E., Kovaļevska A. Administratīvās tiesības. Mācību grāmata. Otrais izdevums. Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2021, 50. lpp.

personu pārstāvību noformē ar rakstveida pilnvaru vai dokumentiem, kas apliecina amatpersonas tiesības bez īpaša pilnvarojuma pārstāvēt juridisko personu.” Šķīstu normāli, ka APL un CPL pārstāvības jautājumi arī praktiski tiktu risināti vienādi. Diemžēl Senāta Civillietu departamenta 2023. gada 6. aprīļa lēmumā lietā Nr. SPC-1/2023³ ir ietverts tāds normas traktējums, kurš ne tikai ir radikāli atšķirīgs no pārstāvības risinājuma administratīvajā procesā, bet arī šķiet pretējs likuma jēgai un tiesību sistēmai.

Īss minētās lietas apstākļu izklāsts. Izglītības un zinātnes ministrijas valsts sekretārs parakstīja apelācijas sūdzību civillietā pret biedrību par naudas piedziņu. Rīgas pilsētas tiesas tiesnesis atteicās pieņemt apelācijas sūdzību, jo “sūdzībai nav pievienots dokuments, kas apstiprina apelācijas sūdzību parakstījušās personas statusu”. Neviens no lietai pievienotajiem dokumentiem nenorāda uz personas tiesībām rīkoties Izglītības un zinātnes ministrijas vārdā. Tiesnesim neesot pienākuma meklēt un iegūt ziņas par procesuālā dokumenta iesniedzēja tiesībām rīkoties pārstāvamā vārdā. Prokuratūra par šo tiesneša lēmumu iesniedza protestu. Augstākās tiesas Civillietu departaments paplašinātā sastāvā ar viena tiesneša balss pārsvaru prokurora protestu noraidīja. Nolēmuma galvenā tēze ir šāda: “Nav šaubu par protestā minēto, ka saskaņā ar Ministru kabineta 2003. gada 16. septembra noteikumu Nr. 528 “Izglītības un zinātnes ministrijas nolikums” 11.7. punktu ministriju bez īpaša pilnvarojuma pārstāv valsts sekretārs. Protestētājā lēmumā arī nav apšaubīts, ka personai, kura iecelta valsts sekretāra amatā, ir tiesības pārstāvēt ministriju. Taču dokuments, kas apliecinātu faktu, ka konkrētā apelācijas sūdzību parakstījusī persona apelācijas sūdzības iesniegšanas laikā pildīja valsts sekretāra pienākumus, apelācijas sūdzībai nebija pievienots, un tieši uz tā trūkumu tiesnesis pamatoti norādījis.”⁴ Nolēmumā arī minēts, ka neviena Civilprocesa likuma norma neuzliekot pienākumu tiesnesim meklēt un iegūt ziņas, tostarp publiskos reģistros, kas apliecinātu procesuālā dokumenta iesniedzēja tiesības rīkoties pārstāvamā lietas dalībnieka vārdā.⁵

No šā lēmuma loģikas izriet, ka ikreiz, kad civilprocesā kāda no pusēm ir publiska persona (valsts, pašvaldība, valsts dibināta augstskola u. c.) un procesuālo dokumentu (prasības pieteikumu, paskaidrojumus, dažādas sūdzības) parakstījusī amatpersona, kura attiecīgo publisko personu ir tiesīga pārstāvēt uz likuma pamata (piemēram, tiešās pārvaldes iestādes vadītājs, pašvaldības domes priekšsēdētājs, valsts dibinātas augstskolas rektors), papildus vēl pievienojams dokuments, kurš apliecina, ka tieši šī persona ir iecelta attiecīgajā amatā. Vēl vairāk – pat tad, ja attiecīgā amatpersona ir pilnvarojusi citu personu pārstāvēt publisku personu tiesvedībā (piemēram, pašvaldības domes priekšsēdētājs pilnvarojis lietu vest zvērinātam advokātam), pilnvarai būtu pievienojams domes lēmums par priekšsēdētāja ievēlšanu amatā, jo citādi, lūk, nav pārliecības, ka pilnvaras parakstītājam bija tiesības tādu izsniegt. Šāda situācija rada bezjēdzīgu formālismu, un tajā vainojams ir nevis likuma regulējums, bet gan problēma tā izpratnē.

CPL 82. panta otrā daļa noteic: “Juridisko personu lietas tiesā ved to amatpersonas, kas darbojas likumā, statūtos vai nolikumā piešķirto pilnvaru ietvaros, vai arī

³ Senāta Civillietu departamenta 06.04.2023. lēmums lietā Nr. SPC-1/2023. Pieejams: <https://www.at.gov.lv/downloadlawfile/9012>

⁴ Turpat, 5.4. punkts.

⁵ Turpat, 6.1. punkts.

citi juridisko personu pilnvaroti pārstāvji.” Savukārt 85. panta otrā daļa noteic, ka “juridisko personu pārstāvību noformē ar rakstveida pilnvaru vai dokumentiem, kas apliecina amatpersonas tiesības bez īpaša pilnvarojuma pārstāvēt juridisko personu”. Iepriekš minētā Senāta lēmuma 6.2. punktā principā pareizi norādīts, ka regulējums par amatpersonas tiesībām pārstāvēt juridisko personu vienlīdz attiecināms uz visām juridiskajām personām (gan privāto tiesību juridiskajām personām, gan publisko tiesību juridiskajām personām). Taču minētais Senāta lēmums atklāj dziļāku problēmu – kāpēc vēl joprojām tiesas civilprocesā prasa iesniegt dokumentus, kuros minētā informācija ir publiski pieejama, ja analogiskā situācijā administratīvajā procesā tiesa šādus dokumentus iesniegt parasti neprasa? Atbilde ir vienkārša – CPL normu tiesas piemēro tā, it kā tiesību sistēma un informācijas ieguves veidi nebūtu mainījušies kopš 1998. gada, kad CPL tika pieņemts.

Privāto tiesību juridisko personu likumisko pārstāvju tiesības rīkoties bez īpaša pilnvarojuma pamata savulaik tiešām vajadzēja apliecināt ar dokumentiem gan tāpēc, ka vēl pastāvēja diezgan liela daudzveidība juridisko personu formās un pārstāvības regulējumā, gan tāpēc, ka publiskajos reģistros pieejamie dati par amatpersonu pārstāvības tiesībām nebija vispārpieejami. Tad amatpersonas tiesības tiešām vajadzēja apliecināt ar Uzņēmumu reģistra izziņu vai citiem dokumentiem. Taču nu jau gadiem tiesām ir viegli pieejami dati par Uzņēmumu reģistra vestajos reģistros izdarītajiem ierakstiem. Turklāt 2019. gadā stājās spēkā grozījumi likumā “Par Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistru”, ar kuriem likuma 4.¹¹ panta pirmajā daļā noteikts: “Uzņēmumu reģistrs nodrošina, ka tā tīmekļvietnē par Uzņēmumu reģistra vestajos reģistros reģistrētajiem tiesību subjektiem un juridiskajiem faktiem neidentificētam lietotājam publiski ir pieejama šāda jaunākā (aktuālā) informācija: 1) reģistru ieraksti [...]” Savukārt šā panta trešajā daļā noteikts: “Ikvienam ir tiesības Uzņēmumu reģistra tīmekļvietnē bez maksas iegūt informāciju par personas tiesībām pārstāvēt juridisko personu vai personas saistību ar Uzņēmumu reģistra ierakstiem, pieprasījumā norādot šo personu identificējošu informāciju.” Tādējādi informācija par Latvijā reģistrēto juridisko personu amatpersonu likumiskajām pārstāvības tiesībām ir publiski pieejama ikvienam, arī tiesai. Šobrīd praksē uzturētā prasība civilprocesā pievienot izziņas par amatpersonu pārstāvības tiesībām attiecībā uz amatpersonām, kuru statuss ir fiksēts Uzņēmumu reģistra vestajos reģistros, ir pagātnes palieka, kurai nav nekāda racionāla attaisnojuma. Praksē no dažādiem avotiem izgūtās izziņas (gan no Uzņēmumu reģistra, gan no “Lursoft” u. c.) ir neapliecināts dokuments, kurš var būt novecojis un neaktuāls jau mirkli pēc tā radīšanas. Šobrīd nav drošāka veida, kā pārlicināties par juridiskās personas amatpersonas statusu un pārstāvības tiesībām, kā ieskatoties Uzņēmumu reģistra uzturētajā reģistrā tiešsaistē.

CPL 85. panta otrajā daļā noteiktās prasības pārstāvību noformēt ar “dokumentiem, kas apliecina amatpersonas tiesības bez īpaša pilnvarojuma pārstāvēt juridisko personu” jēga ir šādus dokumentus iesniegt un prasīt tikai tad, kad šādu dokumentu iesniegšana ir nepieciešama, lai pārlicinātos par attiecīgās personas statusu. Šādu dokumentu iesniegšana nav nepieciešama gadījumos, kad attiecīgās amatpersonas statuss ir atrodams tiesai pieejamos publiskajos reģistros, kā arī attiecībā uz publiskas personas amatpersonām, kuru pārstāvības tiesības izriet no ārēja normatīva akta. Apstākli, ka konkrētā persona dokumenta parakstīšanas brīdī atradās amatā, šaubu gadījumā noskaidrot ir elementāri. Protams, dokumentus var nākties iesniegt gadījumos, kad, piemēram, juridiskā persona ir reģistrēta ārvalstī vai kad ieraksts

reģistrā vairs neatbilst īstenībai (piemēram, ievēlēja jauna valde, bet izmaiņas reģistrā vēl nav reģistrētas), vai kad valsts pārvaldes amatpersonas tiesības rīkoties publiskas personas vārdā ir nostiprinātas iekšējā normatīvā aktā (tā var būt, piemēram, valsts dibinātās augstskolās vai pašvaldībās).

Senāta Civillietu departaments 2018. gadā pasludināja šādi: “Ja neviena Civilprocesa likuma norma nenoteic tiesnesim pienākumu, veicot apelācijas sūdzības atbilstības likuma prasībām pārbaudi, meklēt un iegūt ziņas, tostarp publiskos reģistros, kas apliecinātu šīs sūdzības iesniedzēja tiesības rīkoties pārstāvamā lietas dalībnieka vārdā, tad kā acīmredzami nepieņemamus Augstākā tiesa noraida protestā norādītos apsvērumus, kuros pausts pretējs viedoklis.”⁶ Dīvaini, ka šāds pienākums tiešā tekstā nav ietverts ne Administratīvā procesa likumā, ne Satversmes tiesas likumā, ne citos procesuālajos likumos, taču šajos procesos praksē nav nekādu problēmu šo informāciju tiesai pārbaudīt pašai. Jāuzsver arī tas, ka atšķirību normu piemērošanā nevar skaidrot ar tādu argumentu kā sacīkstes princips. Jautājums par to, vai procesuālo dokumentu ir iesniegusi tiesīga persona, civilprocesā vispār nav sacīkstes priekšmets, bet gan jautājums, kas vienādi jānoskaidro jebkurā tiesvedības procesā. Ieskatīšanās publiskā reģistrā vai iestādes mājaslapā internetā ir darbība, kas tiesneša palīgam parasti neprasis vairāk par minūti. Taču tiesas formālisma sekas, prasot iesniegt dokumentu, kura saturs tiesai jau ir pieejams, var novest pie procesuālās efektivitātes principam pretējas “papīru bīdīšanas”, sliktākajā gadījumā – pie tiesību uz pieeju taisnīgai tiesai zaudēšanu konkrētā lietā.

Atgriežoties pie Senāta 2023. gada 6. aprīļa lēmuma, kurā tiesa pieprasīja valsts sekretāram iesniegt dokumentu, ka viņš tiešām ir valsts sekretārs, jāpiemin arī par šo nolēmumu rakstītās sešu tiesnešu atsevišķās domas⁷ (paldies viņiem par tām!). Atsevišķajās domās liela nozīme bija pievērsta apstāklim, ka valsts sekretāru saskaņā ar Valsts civildienesta likuma 11. panta ceturto daļu amatā apstiprina Ministru kabinets un attiecīgais rīkojums tika publicēts oficiālajā izdevumā. Šim apstāklim nav izšķirošas nozīmes – ir arī tādas amatpersonas, kurām ir tiesības uz likuma pamata pārstāvēt attiecīgo publisko personu, bet lēmumi par to iecelšanu amatā netiek publicēti oficiālajā izdevumā (piemēram, pašvaldības domes priekšsēdētājs, valsts dibinātās augstskolas rektors, vairāku tiešās pārvaldes iestāžu vadītāji u. c.). Neraugoties uz minēto, atsevišķajās domās ir pamatoti secināts šādi: “Nav pamata uzskatīt, ka tiesu vara ir izolēta no pārējiem valsts varas atzariem un ka tiesai būtu liegts zināt vai iegūt informāciju par izpildvaras vai likumdevējvaras darbību, tostarp izpildvaras vai likumdevēja institūciju amatpersonām. Labas pārvaldības princips, kas cita starpā izriet no Satversmes 1. panta [...] attiecas arī uz tiesām, un tas nozīmē valsts varas sistēmā ietilpstošu subjektu savstarpējo uzticēšanos un sadarbību zināmā līmenī. Nevar uzskatīt par pareizu tiesas (valsts) lēmumu, kurš pieņemts, aizbildinoties ar nezināšanu par citas valsts institūcijas darbības principiem un amatpersonām. Šāda pieeja neveicina uzticēšanos tiesu sistēmai un valsts varai kopumā.”⁸ Citiem vārdiem: nedrīkst būt tā, ka tiesa civilprocesā izliekas neredzam to, ko redz visi citi.

⁶ Senāta Civillietu departamenta 2018. gada 29. jūnija lēmums lietā Nr. SPC/2018, 4.3. punkts. Pieejams: <https://manas.tiesas.lv/eTiesasMvc/nolemumi/pdf/358801.pdf>

⁷ Latvijas Republikas Senāta senatoru Dzintras Baltas, Intara Bistera, Ināras Gardas, Valērija Maksimova, Normunda Salenieka un Kristīnes Zīles atsevišķās domas lietā Nr. SPC-1/2023. Pieejams: <https://www.at.gov.lv/downloadlawfile/9012>

⁸ Turpat, 6. punkts.

Diez vai, atsaucoties uz šajā rakstā minēto, lietas dalībniekiem civilprocesā izdosies viegli pārvarēt ar 2023. gada 6. aprīļa lēmumu uzturēto un attīstīto bezjēdzīgo formālismu. Atliek vienīgi cerēt, ka jautājums varētu atkārtoti nonākt lemšanai Senātā, tādējādi dodot vēl vienu iespēju risināt diezgan fundamentālu tiesību piemērošanas problēmu pašai tiesu varai. Sliktākajā gadījumā nepieciešami nu jau 77. grozījumi (raksta publicēšanas brīdī šis skaitlis var būt lielāks) Civilprocesa likumā, lai ierakstītu tur to, ko citos procesos tiesas uzskata par pašsaprotamu.

Kopsavilkums

1. Civilprocesā lietas dalībnieks var būt tikai publisko tiesību juridiskā persona, nevis tās iestāde. Publiskas personas vārdā procesuālos dokumentus civilprocesā var parakstīt amatpersonas, kurām šāda pārstāvības tiesība ir paredzēta ārējā normatīvā aktā (tiešās pārvaldes iestāžu vadītāji, pašvaldības domes priekšsēdētājs u. c.), vai citas viņu pilnvarotas vai norīkotas personas.
2. CPL 85. panta otrajā daļā noteiktās prasības pārstāvību noformēt ar “dokumentiem, kas apliecina amatpersonas tiesības bez īpaša pilnvarojuma pārstāvēt juridisko personu” jēga ir šādus dokumentus iesniegt un prasīt tikai tad, kad šādu dokumentu iesniegšana ir nepieciešama, lai pārliecinātos par attiecīgās personas statusu. Šādu dokumentu iesniegšana nav nepieciešama gadījumos, kad attiecīgās amatpersonas statuss ir atrodams tiesai pieejamos publiskajos reģistros, kā arī attiecībā uz publiskas personas amatpersonām, kuru pārstāvības tiesības izriet no ārēja normatīva akta.
3. Senāta Civillietu departamenta 2023. gada 6. aprīļa lēmums lietā Nr. SPC-1 atspoguļo fundamentālu problēmu – tiesas civilprocesā atsakās pārbaudīt tiesību uz taisnīgu tiesu realizācijai nepieciešamās publiski pieejamās ziņas par amatpersonām, kuras uz likuma pamata ir tiesīgas pārstāvēt attiecīgo juridisko personu. Šāda pieeja ir atšķirīga no tiesību piemērošanas prakses citos procesos, un tai kā tiesību uz taisnīgu tiesu pieejas ierobežojumam nav attaisnojuma.